

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

СТАНОВИЩЕ ПО ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

№ 10-6/2014 г.

Относно: Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014-2020 г.

На основание чл. 26, ал. 1, т. 1 от *Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми* (Наредбата за ЕО, обн. ДВ, бр. 57/2.07.2004 г., посл. изм. и доп. ДВ бр. 94/2012 г.), във връзка с чл. 31, ал. 4 от *Закона за биологичното разнообразие* и чл. 37, ал. 4 от *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони* (Наредбата за ОС, обн. ДВ, бр. 73/2007 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 94/2012 г.)

СЪГЛАСУВАМ

Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014-2020 г.

Възложител: Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията,
Главна дирекция „Координация на програми и проекти”

Характеристика на програмата:

Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура” (ОПТТИ) 2014 - 2020 г. се изготвя в съответствие със *Споразумението за партньорство на Република България, очертаващо помощта от Европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г.*

Стратегията на ОПТТИ 2014-2020 г. предвижда завършване на основни национални и общоевропейски транспортни направления на територията на страната, съобразно насоките за развитие на Трансевропейската транспортна мрежа, Европейската транспортна политика и националните политики и допринася за постигането на приоритетите на Европейския съюз за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, заложен в *Стратегия „Европа 2020”*.

Общата цел на ОПТТИ 2014-2020 г. е *„Развитие на устойчива транспортна система”*, като са определени и две специфични цели – *„Интегрирано развитие на транспортната мрежа на страната, като част от Трансевропейската транспортна мрежа”* и *„Повишаване на ефективността на използването на транспорта и транспортната инфраструктура”*.

За изпълнението на целите на ОПТТИ 2014-2020 г. са дефинирани приоритетни оси (ПО) със съответни инвестиционни приоритети (ИП), както следва:

• **ПО 1: „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната” и „разширената” Трансевропейска транспортна мрежа”**

ИП 1: „Предоставяне на подкрепа за мултимодалното Единно европейско транспортно пространство, посредством инвестиции в Трансевропейската транспортна мрежа”

ИП 2: Изграждане и рехабилитация на всеобхватни, висококачествени и оперативно съвместими железопътни системи и насърчаване на мерки за намаляване на шума”

• **ПО 2: „Развитие на пътната инфраструктура по „основната” и „разширената” Трансевропейска транспортна мрежа“**

ИП 1: „Предоставяне на подкрепа за мултимодалното единно европейско транспортно пространство, посредством инвестиции в Трансевропейската транспортна мрежа“

• **ПО 3: „Подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари и развитие на устойчив градски транспорт“**

ИП 1: „Предоставяне на подкрепа за мултимодалното единно европейско транспортно пространство, посредством инвестиции в Трансевропейската транспортна мрежа“

ИП 2: „Разработване и подобряване на екологосъобразни, включително с ниски емисии на шум, и ниско-въглеродни транспортни системи, включително вътрешни водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура с цел насърчаване на устойчиво развита и регионална местна мобилност“

• **ПО 4: „Иновации в управлението и услугите - внедряване на модернизирана инфраструктура за управление на трафика, подобряване на безопасността и сигурността на транспорта“**

ИП 1: „Разработване и подобряване на екологосъобразни, включително с ниски емисии на шум, и ниско-въглеродни транспортни системи, включително вътрешни водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура с цел насърчаване на устойчиво развита регионална и местна достъпност“

ИП 2: „Изграждане и рехабилитация на всеобхватни, висококачествени и оперативно съвместими железопътни системи и насърчаване на мерки за намаляване на шума“.

Основните инвестиции по оперативната програма се насочват по направления с напреднала степен на изпълнение, с цел приключване на модернизацията им или тяхното доизграждане, като ще продължи финансирането на инвестиции във внедряване на интелигентни системи за управление на трафика, подобряване на безопасността и сигурността на транспорта.

поради следните **мотиви**:

1. ОПТТИ 2014-2020 г. е съобразена с наличните съотносими стратегически документи на национално и европейско ниво, включително и с такива, поставящи цели по опазване на околната среда.

2. Програмата е свързана с постигането на устойчив растеж и способства за ограничаване на отрицателното въздействие на съществуващата транспортната инфраструктура.

3. Изпълнението на ОПТТИ 2014-2020 г. ще допринесе за подобряване мобилността на хора и стоки, насърчаване развитието на вътрешния пазар, териториалното,

икономическо и социално сближаване, при съобразяване на екологичните аспекти, в т.ч. промяната на климата, замърсяването на въздуха и целите на опазване на защитените зони.

4. Съгласно направените в доклада за екологична оценка анализи, изводи и заключения за вероятните въздействия върху околната среда и човешкото здраве:

- Очаква се ОПТТИ 2014-2020 г. да окаже комплексно въздействие върху околната среда, включващо както положителни, така и предимно незначителни отрицателни последици за околната среда и човешкото здраве;

- Част от предлаганите в ОПТТИ 2014-2020 г. проекти имат директен принос към опазване на околната среда чрез постигането на по-добра организация на транспортните маршрути, развитието на устойчива интермодална мобилност и даването на приоритет на използването на нисковъглеродни технологии по отношение на транспорта;

- Рехабилитацията на съществуващите транспортни маршрути и изграждането на нови трасета извън населените места ще спомогне за подобряване на качеството на въздуха в градските райони и зоните с допълнително индустриално замърсяване;

- Не се очакват значителни отрицателни въздействия върху околната среда и здравето на населението при реализиране на дейностите, предвидени в оперативната програма;

- ОПТТИ 2014-2020 г. ще постигне ефективна свързаност на транспортната мрежа и премахване на т.нар. „тесни места“ в транспортната система, намаляване на задръстванията, на нивата на шум и замърсяване, подобряване на безопасността и насърчаване употребата на екологосъобразни видове транспорт, което ще допринесе за възстановяването, запазването и подобряването на естествената околна среда, като фактор за по-добро качество на живот на населението;

- Реализирането на целите на всеки един от приоритетите ще акумулира общ положителен ефект върху състоянието на компонентите на околната среда в страната, в т.ч. и на биологичното разнообразие и неговите елементи.

5. В доклада за екологична оценка са препоръчани адекватни мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятни последици от реализирането на ОПТТИ 2014-2020 г.

6. Разработени са два варианта на ОПТТИ – Първи вариант от м. септември, 2013 г. и Втори вариант от м. март, 2014 г., като вторият вариант е актуализиран след приоритизиране на проектите по ОПТТИ и съобразяване на наличния финансов ресурс по програмата. Мотивиран от екологична гледна точка (включително и спрямо „нулевата“ алтернатива) е избраният Актуализиран втори вариант за реализация на ОПТТИ 2014-2020 г., предвид намаляването на индикативните проекти, с което като цяло ще се ограничи степента и обхвата на въздействие върху околната среда и човешкото здраве, и приносът на избрания вариант за постигането на екологосъобразни транспортни системи, предотвратяването на екологични проблеми на сектор „транспорт“ и подобряването на управлението на околната среда.

7. При направена проверка за допустимост по смисъла на чл. 37, ал. 2 от Наредбата за ОС се установи, че Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ за програмен период 2014-2020 г. е допустима при съобразяване на произтичащите от нея планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с:

- режимите на защитените територии, определени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяването им и с утвърдените планове за управление;

- режимите на защитените зони, определени със заповедите по чл. 12, ал. 6 от Закона за биологичното разнообразие.

На основание чл. 37, ал. 3 от Наредбата за ОС е извършена преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие, съгласно която ОПТТИ 2014-2020 г. няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации

и местообитания на видове, предмет на опазване в защитените зони от мрежата Natura 2000, поради следното:

- ОПТТИ 2014-2020 г. е изготвена на национално ниво в изпълнение на *Стратегия „Европа 2020“* на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, представляваща документът, въз основа на който страната ни получава финансови средства от Европейския фонд за регионално развитие за този сектор за периода 2014-2020 г. ОПТТИ допринася за постигането на поставените цели и приоритетите чрез дефинираните приоритетни оси в програмата.

- Програмата е стратегически документ, който дава общата рамка и ще се прилага за цялата територия на Република България. ОПТТИ ще финансира приоритетно „железопътната инфраструктура“, последвана от „пътната инфраструктура“, „подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари и развитие на устойчив градски транспорт“, „иновации в управлението и услугите - внедряване на модернизирана инфраструктура за управление на трафика, подобряване на безопасността и сигурността на транспорта“ и „техническа помощ“, насочени основно към изпълнение на националните ангажменти, произтичащи от европейското законодателство в тези сектори и с принос към устойчивия растеж (насърчаване на по-екологична и по-конкурентноспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите), представляващ една от целите на Стратегия „Европа 2020“.

8. Индикативните проекти по програмата не засягат територия на други държави и нямат потенциал за трансгранично въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

9. В хода на процедурата по екологична оценка са проведени консултации, резултатите от които са съобразени мотивирано и по подходящ начин. Не са получени мотивирани възражения по законосъобразност по време на консултациите.

10. С писма, с изх. № 04-08-189/30.06.2014 г. и № 04-09-142/16.09.2014 г., Министерство на здравеопазването изразява положително становище по доклада за Екологична оценка на ОПТТИ 2014-2020 г., по отношение здравно-хигиенните аспекти и извършената оценка на въздействието и риска за човешкото здраве, тъй като:

- изпълнението на инвестиционните приоритети не предполага трайно наднормено натоварване на околната среда със замърсители;

- очаква се реализацията на дейностите по програмата да доведе до намаляване негативното въздействие на транспорта върху човешкото здраве.

и при следните мерки и условия:

I. Мерки и условия за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия, които е необходимо да бъдат съобразявани при прилагането на ОПТТИ 2014-2020 г.:

1. Инвестиционни предложения, планове, програми или проекти, за които се изисква ОВОС/ЕО (по реда на *Закона за опазване на околната среда*) и оценка за съвместимостта с предмета и целите на опазване на защитени зони (по реда на *Закона за биологичното разнообразие*) да се одобряват/разрешават по реда на съответния специален закон само след влязло в сила решение/становище за одобряване/съгласуване от компетентните органи по околна среда и при съобразяване с препоръките от извършените оценки, както и с условията и мерките, постановени с административния акт.

2. Приоритетно да се финансират проектни предложения, чието реализиране ще доведе до подобряване на състоянието на околната среда и опазване на човешкото здраве.

3. Бенефициентите да създават необходимата организация за извършване на консултации между проектантите и експерти по околна среда във възможно по-ранен етап от изготвянето на проектите, с цел съгласуване на предвидените технически решения в

проекта и смекчаващите мерки по опазване на околната среда и избягване на противоречия между тях.

4. Проектите да съобразяват предвижданията на съответните *Планове за управление на речните басейни* (ПУРБ) и режимите на зоните за защита на водите по чл. 119а от *Закона за водите*. Да се отчитат екологичните рискове, свързани с евентуални бъдещи наводнения в съответствие с разработените от Басейновите дирекции *Предварителни оценки на риска от наводнения* (ПОРН) и съобразно *Плановете за управление на риска от наводнения* (ПУРН) за съответните райони за басейново управление, които предстои да бъдат изготвени и публикувани до 22.12.2015 г.

5. При извършване на предпроектните проучвания да се съобразява наличието на находища на полезни изкопаеми и геоложки рискове по време на строителството и експлоатацията на обектите.

6. За участъците с нови трасета на линейната пътна и железопътна инфраструктура приоритетно да се разглеждат варианти, които засягат минимално нови площи, при използване на съществуващи пътища за достъп.

7. При избора на трасета на обектите от транспортната инфраструктура да се ограничава преминаването през територии, попадащи в защитени зони по Натура 2000, защитени територии или територии с особено богато биоразнообразие и интересни ландшафтни образувания. С цел опазване на биоразнообразието и ограничаване на фрагментирането на местообитанията да се предвижда изграждането и поддръжката на съоръжения за безопасно преминаване на диви животни.

8. За новите участъци на обектите на линейната пътна и железопътна инфраструктура да се осигури извършването на археологически проучвания по отношение на недвижими културни ценности, както и провеждането на мониторинг по време на строителството.

9. Да се осигури екологосъобразно третиране на строителните отпадъци (СО), в съответствие с изработени и одобрени *Планове за управление на строителните отпадъци*, съгласно изискванията на нормативната уредба по управление на отпадъците, с приоритетно насърчаване на рециклирането и оползотворяването им.

10. Да се предвиждат шумозащитни съоръжения за териториите с вероятност за наднормен шум. Да се осигури контрол на качеството на изпълнението и поддръжка на съоръженията.

11. При необходимост проектите, предвиждащи изграждане или рехабилитация на транспортна инфраструктура, да включват *План за управление на околната среда*, *Мерки при непредвидени замърсявания* и *План за наблюдение на въздействията върху околната среда*.

12. За инвестиционни предложения, при които се очакват евентуални неблагоприятни последици върху околната среда и риск за човешкото здраве, да се предвиждат ефективни мерки, които да се предприемат своевременно за отстраняване на последициите или тяхното минимизиране в рамките на нормативно определените допустими граници.

II. Мерки за наблюдение и контрол при прилагане на ОПГТИ 2014-2020 г.:

1. **На всеки три години** от прилагането на програмата Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията (Главна дирекция „Координация на програми и проекти“) да изготвя доклади по **наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда** при прилагането на ОПГТИ 2014-2020 г., включително на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици от осъществяването на програмата. Изготвените доклади да се

представят в Министерство на околната среда и водите (дирекция „Превантивна дейност“) за одобряване.

2. Наблюдението и контролът на въздействията върху околната среда при прилагането на ОПТТИ 2014-2020 г. да се извършват въз основа на следните мерки и индикатори:

№	Мерки за наблюдение и контрол, индикатори (единица за измерване)	Периодичност на отчитане	Източник на информация	Приоритетна ос (ПО) или допустима дейност
1.	Мярка: Наблюдение на количествата на парниковите газове от транспорта Индикатори: емисии от транспорта на CO ₂ , N ₂ O и CH ₄ (хиляди тона)	На 3 години	НСИ, ИАОС	За цялата програма
2.	Мярка: Наблюдение на качеството на атмосферния въздух (КАВ) в районите за оценка и управление на КАВ Индикатори: имисии на вредни вещества - прах (ФПЧ ₁₀), SO _x , NO _x (µг/м ³)	На 3 години	ИАОС	За цялата програма
3.	Мярка: Организиране на непрекъснат мониторинг на КАВ при натоварени кръстовища на магистрали в близост до населени места Индикатори: имисии на вредни вещества - прах (ФПЧ ₁₀), SO _x , NO _x (µг/м ³)	Ежегодно, след въвеждане в експлоатация	ИАОС	ПО 2
4.	Мярка: Вид на териториите отчуждени земи за линейните обекти Индикатори: площи (дка)	Периодично, при извършване на отчужденията за всяка от допустимите дейности	Бенефициенти	Допустими дейности по ПО 1 и ПО 2
5.	Мярка: Преодоляване на фрагментацията на природни местообитания и на местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони, засегнати от антропогенна дейност Индикатори: Брой реализирани мерки срещу фрагментация в защитени зони	В края на програмния период	Бенефициенти	ПО 1, ПО 2, ПО 3, ПО 4
6.	Мярка: Наблюдение на дейностите по развитие на железопътни линии и участъци Индикатори: 1. Пътници, ползващи подобрените железопътни линии (брой, % повишение, относителен дял спрямо другите видове обществен транспорт, отчитане на удобството и бързината на придвижване); 2. Шумови нива за близко разположени	След извършване на дейностите	ДП „НКЖИ“, РЗИ	Допустими дейности по ПО 1

№	Мерки за наблюдение и контрол, индикатори (единица за измерване)	Периодичност на отчитане	Източник на информация	Приоритетна ос (ПО) или допустима дейност
	жилищни и други здравно-защитени обекти.			
7.	<p>Мярка: Наблюдение на дейностите по развитие на пътната инфраструктура</p> <p>Индикатори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Данни за автомобилния трафик (% увеличение) по ремонтираните трасета; 2. Брой пътно-транспортни произшествия (ПТП) (% намаление) за тези участъци; 3. Шумови нива за близко разположени жилищни и други здравно-защитени обекти. 	След извършване на дейностите	НКСИП, АПИ РЗИ	Допустими дейности по ПО 2
8.	<p>Мярка: Наблюдение на дейностите по разширяване на метрото в София</p> <p>Индикатори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пътници, ползващи метро-транспорт (брой, % увеличение, относителен дял на пътуванията спрямо общия дял на пътуванията с градски транспорт); 2. Данни за ползването на лични МПС в града (намаление на трафика и задръстванията). 	След извършване на дейностите	„Метрополитен“ ЕАД, НСИ, ИАОС	Допустими дейности по ПО 3, инвестиционен приоритет (ИП) 2
9.	<p>Мярка: Мониторинг на укрепителните съоръжения и на откосите на изкопите и насипите на пътната и железопътна инфраструктура</p> <p>Индикатори: видими повреди на съоръженията, белези за проява на свлачищни процеси и срутища.</p>	По време на строителството и експлоатацията, по утвърден план	Бенефициенти	ПО 1 - ИП 2, ПО 2 - ИП 1

3. При констатирани неблагоприятни последствия върху околната среда и/или човешкото здраве да се предложат и предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.

Дата: 23.09.2014г.

МИНИСТЪР

(СВЕТЛАНА ЖЕКОВА)